

MINISTRY OF ENVIRONMENT
AND TOURISM

МОНГОЛ ОРНЫ REDD+-ИЙН ҮР АШИГ, ЭРСДЛИЙГ ҮНЭЛЭХ АЖЛЫН СУУРЬ ТАЙЛАН

Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчим болон Сөрөг нөлөөллөөс
сэргийлэх мэдээллийн систем

Огноо: 2017 оны 8 сар

UN-REDD
PROGRAMME

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Empowered lives.
Resilient nations.

Эшлэл

Д.Энхжаргал, Ш.Хикс, М.Гат нар (2017), Монгол оронд REDD+ хөтөлбөрийг хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой гарч болох үр ашиг, эрсдлийг үнэлэх үйл ажиллагааны суурь тайлан, Монгол орны REDD+ Хөтөлбөр, 2017 оны 8 дугаар сар

Тайланг олшруулан хэвлэхтэй холбоотой тайлбар

Уг тайлангийн эх сурвалжийг дурдсан тохиолдолд урьдчилж бичгээр зөвшөөрөл авахгүйгээр сургалтын болон бусад арилжааны бус зориулалтаар олшруулан хэвлэж болно.

Талархал

Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчим болон Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх мэдээллийн системийн Техникийн ажлын хэсгийн гишүүд болон REDD+-ийн үйл ажиллагааны үр ашиг, эрсдлийг үнэлэх семинарт оролцож, санал, зөвлөмж өгсөн бүх оролцогчид талархал илэрхийлье.

Холбоо барих

Уг тайлан болон бусад холбогдох үйл ажиллагааны талаар мэдээлэл авахыг хүсвэл Монгол орны UNREDD Хөтөлбөрийн Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмын асуудал хариуцсан Үндэсний зөвлөх Д.Энхжаргалтай enkhjargal.d@unredd.mn цахим шуудангаар холбоо барина уу.

АГУУЛГА

1. Танилцуулга	5
2. Үр ашиг, эрсдлийг үнэлэх аргачлал.....	8
3. Үндэсний хэмжээнд, холбогдох талуудыг оролцуулан зохион байгуулсан үйл ажиллагааны үр дүн (1-р алхам).....	8
4. Дараагийн алхмууд.....	10
Хавсралт 1: Үр ашиг, эрсдлийг тодорхойлох семинарын оролцогчдын жагсаалт	12
Хавсралт 2: Эрсдлийг тодорхойлох семинарын үеэр сонгож авч анализ хийсэн БАХ- нүүдийн жагсаалт (2017 оны 5 дугаар сарын байдлаар).....	14
Хавсралт 3. Семинарын талаарх оролцогчдын санал.....	21

ТОВЧИЛСОН ҮГС

АХБ	Азийн хөгжлийн банк
ЭЭХБХХТК	Эмэгтэйчүүдийн эсрэг ялгаварлан гадуурхалтын бүх хэлбэрийг халах тухай Конвенц
ӨТЭ	Өрх толгойлсон эмэгтэй
ОН	Ойн нөхөрлөл
ДНБ	Дотоодын нийт бүтээгдэхүүн
ЖХИ	Жендерийн хөгжлийн индекс
ЖТБТИ	Жендерийн тэгш бус байдлын индекс
GIZ	Германы олон улсын хөгжлийн агентлаг
МУ-ын ЗГ	Монгол Улсын Засгийн газар
БОАЖЯ	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам
ҮНХБ	Үндэсний Ногоон хөгжлийн бодлого
ҮСГ	Үндэсний статистикийн газар
ХХИ	Хүний хөгжлийн индекс
ЖТБХХ	Жендерийн тэгш байдлыг хангах тухай хууль
ОНЗ	Орон нутгийн захиргаа
ЖТБҮХ	Жендерийн тэгш байдлын үндэсний хороо
БНМ	Байгалийн нөөцийн менежмент
ОСХАА	Ойн салбар дахь хувийн аж ахуйн нэгж
REDD	Ойн хомсдол, доройтлоос үүдэлтэй хүлэмжийн хийг бууруулах
ЖДҮ	Жижиг, дунд үйлдвэр

1. ТАНИЛЦУУЛГА

Тус тайланг Монгол оронд REDD+ хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үед бий болох үр ашиг ба эрсдлийг үнэлэх ажлын эхний үр дүнг танилцуулах, түүнчлэн уг үнэлгээний ажилд оролцож байгаа төр, иргэний нийгэм, шинжлэх ухааны байгууллагууд зэрэг холбогдох талуудад мэдээлэл өгөх зорилгоор бэлтгэв.

REDD+ нь НҮБ-ын УАӨСК-ийн хүрээнд, Монгол зэрэг хөгжиж буй орнуудад ойгоос ялгарах хүлэмжийн хийг бууруулсан дүнгээр нь урамшуулал олгох механизм юм. Монгол Улс НҮБ-ын УАӨСК, Киотогийн протокол, Парисын хэлэлцээрт нэгдэн орж, ногоон хөгжлийн замыг дагах үүрэг хүлээсэн билээ. REDD+ хөтөлбөр нь ойн сангийн нүүрстөрөгчийн нөөц болон биологийн төрөл зүйлийг хамгаалах, газрын доройтлоос сэргийлэх, доройтсон газрыг сэргээхэд дэмжлэг үзүүлэх, хөдөө орон нутгийн иргэдийн амьжиргааг сайжруулах, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицоход туслах замаар ногоон хөгжилд хувь нэмэр оруулах боломжтой юм. Хөгжиж байгаа орнууд дахь ойн хомсдол, доройтлоос үүдэлтэй хүлэмжийн хийг бууруулах НҮБ-ын хамтын ажиллагааны санаачилга (НҮБ-ын UN-REDD Хөтөлбөр)-д Монгол Улс 2011 онд нэгдсэнээрээ умардын тайгын ихээхэн талбай бүхий орнуудын дундаас анхдагч нь болсон юм.

Хэдий REDD+ хөтөлбөрийн гол зорилго нь дэлхийн уур амьсгалын өөрчлөлтийг сааруулахад хувь нэмэр оруулахад чиглэх боловч, тус хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр нийгэм, байгаль орчны салбарт нэмэлт үр ашиг бий болж болно гэж үздэг. REDD+ Хөтөлбөрийн хүрээнд тодорхой бодлого, арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүлснээр орон нутгийн иргэдийн амьжиргаа дээшлэх (орлогын өөр эх үүсвэр бий болгох, ойн бүтээгдэхүүнийг ашиглах боломжтой болох г.м), байгалийн нөөцийн удирдлага сайжирах зэрэг нийгмийн үр ашиг бий болж болох юм. Харин байгаль орчны чиглэлээр бий болох үр ашигт биологийн төрөл зүйлийн амьдрах орчныг хамгаалах, сайжруулах, бусад экосистемийн үйлчилгээ, тухайлбал усны горим, хөрсний эвдрэлийг бууруулах зэрэг багтана. Мөн REDD+-ийн бодлого, арга хэмжээнүүдийг хаана, хэрхэн хэрэгжүүлснээс хамаараад тодорхой эрсдлүүд ч үүсч болдог. Байгаль орчны салбарт үүсэх эрсдлийн тоонд REDD+ хөтөлбөрт багтаагүй орон нутгийн байгалийн экосистемд дарамт учрах (үүнийг сөрөг нөлөө шилжих гэж нэрлэдэг), байгалийн ой болон бусад экосистемийг мод тарих талбай болгон хувиргах зэрэг багтана. Нийгмийн эрсдлүүдэд ойгоос хамааралтай аж төрдөг иргэдийн ойн санд нэвтрэх болон ойн нөөцийг ашиглах боломж хязгаарлагдах, холбогдох талууд REDD+-ийн үйл ажиллагаанд оролцох нь багасах зэрэг орно.

Эдгээр асуудлыг НҮБ-ын Уур амьсгалын өөрчлөлтийн Конвенцид нэгдсэн Талууд Мексикийн Канкун хотноо болсон ‘Талуудын 16 дугаар бага хурал’-аар авч хэлэлцэн REDD+-ийн сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх долоон зарчмыг (Зураг 1) баталж, REDD+-ийг хэрэгжүүлэх бүх шатанд эрсдлийг бууруулж, үр ашгийг нэмэгдүүлэхийн тулд дагаж мөрдөж байхаар тогтсон байна. Дээрх сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг мөрдөх нь тухайн оролцогч талуудад ой болон газар ашиглалтын салбарт хэрэгжүүлж байгаа үйл ажиллагаанууд нь байгаль орчны тогтвортой байдал, нийгмийн эрх тэгш байдалд сөргөөр нөлөөлөхгүй гэдэг итгэлийг төрүүлж, баталгаа болж өгдөг (UN-REDD Хөтөлбөрийн Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх асуудлыг зохицуулах баг, 2016 он). Үүнээс гадна, Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчим (е)-д бусад нийгэм, байгаль орчны үр ашгийг дээшлүүлэхийн тулд REDD+-ийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх нь зүйтэй гэж заасан байдаг.

НҮБ-ын УАӨСК-ийн холбогдох шийдвэрийн дагуу REDD+ -ийг хэрэгжүүлж буй улс орнууд сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх дараах зарчмын шаардлагуудыг хангах ёстой. Үүнд:

- I. Санхүүжилтийн эх үүсвэр, төрлөөс үл хамааран, REDD+ үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх явцад Канкуны сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг дэмжиж, сурталчилах;
- II. Канкуны сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг хэрхэн тусгаж, хэрэгжүүлж байгаа талаар мэдээлэл өгөх системийг боловсруулах (ж.нь: Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх мэдээллийн систем г.м);
- III. Канкуны сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг REDD+ үйл ажиллагааныхаа хэрэгжилтэд хэрхэн тусгаж, хэрэгжүүлж байгаа талаар нэгдсэн мэдээлэл өгч байх зэрэг болно.

НҮБ-ын УАӨСК-ийн хүрээнд баталсан, REDD+-ийн Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх Канкуны зарчмууд

[REDD+] –ийн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд дараах сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг дэмжих нь зүйтэй.

(a) Тухайн үйл ажиллагаа нь ойн үндэсний хөтөлбөр, холбогдох олон улсын гэрээ, хэлэлцээрүүдийн зорилгод хувь нэмэр оруулахуйц буюу эсвэл тэдгээрт нийцсэн байна;

(b) Хууль эрхзүй, бие даасан байдлыг харгалзан үзсэн ил тод, үр дүнтэй үндэсний ойн засаглалын бүтэцтэй байх;

(c) Олон улсын өмнө хүлээсэн үүрэг, үндэсний нөхцөл байдал, хууль тогтоомж, мөн НҮБ-ын Ерөнхий Ассемблейн баталсан Уугуул иргэдийн эрхийн тухай НҮБ-ын Тунхагийг харгалзан үзэж, уугуул иргэдийн болон орон нутгийн нөхөрлөлийн гишүүдийн мэдлэг, эрхийг хүндэтгэх;

(d) Оролцогч талууд, тухайлбал, нутгийн иргэд, орон нутгийн иргэдийн бүрэн бөгөөд үр дүнтэй оролцоог хангах;

(e) Тэдгээр үйл ажиллагаа нь байгалийн ой, биологийн олон янз байдлыг хамгаалах асуудалтай нийцсэн байх ба [REDD+] үйл ажиллагааг байгалийн ойг хувиргахад ашиглах бус харин байгалийн ой болон түүнийг экосистемийн үйлчилгээг хамгаалахад чиглэсэн урамшуулал бий болгох, мөн нийгэм, байгаль орчны бусад үр ашгийг сайжруулахад ашигладаг байх¹;

(f) Үр дүн хувирах эрсдлийг тооцох;

(g) Хүлэмжийн хийн ялгаралт өөр газар шилжих явдлыг бууруулах.

¹- Уугуул иргэдийн тухай НҮБ-ын Тунхаг, “Олон улсын эх дэлхийн өдөр”-ийн баримт бичигт уугуул иргэд, орон нутгийн иргэдийн тогтвортой амьжиргааны хэрэгцээ болон ихэнх улсад нутгийн уугуул иргэдийн амьжиргаа ойгоос хамааралтай байдаг талаар тусгасан байгааг харгалзан үзэх

Эх сурвалж: НҮБ-ын УАӨСК-ийн Талуудын 16 дугаар хурлын 1-р тогтоолын 1 дүгээр хавсралтын 2 дугаар зүйл.

Санал болгож буй БАХ-г хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой үүсч болох нийгэм, байгаль орчны болон бусад нөлөөллийг ийнхүү үнэлэх нь эргээд үндэсний хэмжээнд REDD+-ийн болзошгүй сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг тодорхойлох аргачлалыг төлөвлөхөд дөхөм болдог. Мөн энэ нь Үндэсний REDD+ -ийн Стратегид оруулах БАХ-нүүдийг зөв сонгож, тэдгээрийн нийгэм, байгаль орчны үр ашгийг тогтвортой байлгах, гарч болзошгүй эрсдлийг зохицуулахад үнэтэй хувь нэмэр оруулна.

2. ҮР АШИГ ЭРСДЛИЙГ ҮНЭЛЭХ АРГАЧЛАЛ

Монголд одоогоор REDD+-ийг хэрэгжүүлснээр үүсч болзошгүй үр ашиг, эрсдлийг үнэлэх үйл явц ид дундаа өрнөж байна. Энэ үйл явц дараах хэдэн алхмаас бүрдэнэ. Үүнд:

- Алхам 1: REDD+-ийг хэрэгжүүлсэнтэй холбоотой үүсч болзошгүй үр ашиг ба эрсдэл, тэдгээрийг зохицуулах арга хэмжээнүүдийг эхний байдлаар үндэсний хэмжээнд, олон талын оролцоотойгоор тодорхойлох (2017 оны 2 дугаар улиралд)
- Алхам 2: Болзошгүй үр ашиг ба эрсдлүүдийг орон нутгийн түвшинд хэлэлцэж, үндэсний хэмжээний үнэлгээний үйл явцад нэмж оруулах, хянах (2017 оны 3 дугаар улиралд)
- Алхам 3: Зарим БАХ-ний талаарх экспертүүдийн хэлэлцүүлгээс гарсан нэмэлт үр ашиг, эрсдлийг нэгдсэн анализ, зөвлөмжид оруулах (2017 оны 2-4 дүгээр улиралд)
- Алхам 4: Үндэсний хэмжээний болон бодлогын түвшинд хэрэгжих БАХ-нүүдийн болзошгүй нөлөөллийг үнэлнэ. Энэ ажлыг Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчим болон Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх мэдээллийн системийн ТАХ удирдана (2017 оны 3 дугаар улиралд).

Дээрх алхмуудыг хэрэгжүүлэх явцад уг үнэлгээний үр дүнг Монгол орны UNREDD хөтөлбөр болон бусад холбогдох талуудад мэдээлж байх бөгөөд талууд тэдгээрийг БАХ-г боловсруулах, сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг тодорхойлоход ашиглана.

3. ҮНДЭСНИЙ ХЭМЖЭЭНД ЗОХИОН БАЙГУУЛСАН ОЛОН ТАЛЫН ОРОЛЦООТОЙ ЗӨВЛӨЛДӨХ СЕМИНАРЫН ҮР ДҮН (АЛХАМ 1)

Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудыг үндэсний онцлогт тохируулан тодорхойлох ажлын хүрээнд 2017 оны 5 дугаар сарын 5-ны өдөр “Үр ашиг, эрсдлийг тодорхойлох семинар”-ыг Улаанбаатар хотноо зохион байгуулсан. Уг семинарыг зохион байгуулахын өмнө Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчим ба Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх мэдээллийн системийг боловсруулах Техникийн ажлын хэсэг (ТАХ)-ийн хурлыг хийж, чиглүүлэгч нарыг сургаж бэлдсэн. Уг семинарт төрийн болон иргэний нийгмийн байгууллага, судалгааны хүрээлэн, их, дээд сургууль орон нутгийн байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын төлөөлөл болох 48 хүн (оролцогчдын жагсаалтыг Хавсралт 1-ээс үзнэ үү) оролцов. Оролцогчдыг 8 багт

хувааж, баг тус бүрт нэг чиглүүлэгчийг томилж ажиллуулсан. Багууд тус бүр 2-5 дэд үйл ажиллагаа бүхий сонгосон БАХ-нүүдийн эрсдэл, үр ашгийг тодорхойллоо (Хавсралт 2-г үз).

Баг тус бүр тухайн БАХ-г хэрэгжүүлсэнтэй уялдан үүсч болох байгаль орчин, нийгэм, засаглалын шинжтэй үр ашиг, эрсдлүүдийг хэлэлцэж, тодорхойлон, тэдгээрийн магадлал болон нөлөөллийг оноогоор үнэлсэн. Хамгийн өндөр оноо бүхий эрсдэл, үр ашгуудын талаар тусгайлан авч үзэн, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, эрсдлийг бууруулах арга хэмжээний талаар хэлэлцэв. Семинарын төгсгөлд багууд бусад багийнхаа ажилтай танилцаж, санал, дүгнэлт өгч, асуулт тавьсан билээ. Оролцогчдоос асуулгын аргаар семинарын талаарх сэтгэгдлийг нь цуглуулсан бөгөөд үүнийг Хавсралт 3-т оруулсаныг үзнэ үү.

Семинарын дараа чиглүүлэгчид (НҮБ-ын Байгаль орчны Дэлхийн ажиглалт, хяналтын төв /UNEP-WCMC/-ийн техникийн дэмжлэгтэйгээр) багийн ажлын үр дүнг нягтлан, дутуу орхигдсон зүйлийг нөхөж оруулсан. Энэ үр дүнг (НҮБ-ын Байгаль орчны Дэлхийн ажиглалт, хяналтын төв /UNEP-WCMC/-ийн сөрөг нөлөөллийн зарчмаар мэргэшсэн экспертүүд дахин хянаж, СНСЗ, СНСМС-ийн ТАХ-ийн гишүүд болон бусад талуудад саналыг нь авахаар илгээсэн билээ.

Үндэсний хэмжээнд, талуудын оролцоотойгоор үр ашиг, эрсдэл болон үр дүнд үр ашгийг нэмэгдүүлэх, эрсдлийг бууруулах арга хэмжээнүүдийг тодорхойлсныг бүрэн нэгтгэн хүснэгтэнд оруулж, UNREDD хөтөлбөрийн цахим хуудсан дахь Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмуудын талаарх мэдээллийн хэсэгт (<http://bit.ly/sgdshub>) оруулна. Эхний үр дүнг дараах байдлаар тоймлов.

Үндэсний хэмжээнд талуудын оролцоотойгоор, үр ашгийг нэмэгдүүлэх, эрсдлийг бууруулах арга хэмжээг тодорхойлсныг бүрэн хэмжээгээр, нэгтгэн хүснэгтэд оруулсныг энд танилцууллаа. Эхний үр дүнг дараах байдлаар тоймлов.

Үнэлгээний явцад гарсан хамгийн өндөр үзүүлэлттэй үр ашгууд нь:

- Орон нутгийн иргэдэд, тэр дундаа ойн нөхөрлөлийн гишүүд болон малчдын бүлгийн гишүүдийн ажлын байр, орлого нэмэгдэнэ;
- Улсын төсөв, орон нутгийн төсвийн орлогод хувь нэмэр оруулна;
- Байгалийн нөхөн сэргэлт болон ойн бусад нөхөн сэргээлт сайжирна;
- Ойн менежмент, төлөвлөлт, хууль эрхзүйн зохицуулалт, хяналт сайжирна;
- Ойн, тэр дундаа хөрс, усны хамгаалалттай холбоотой экосистемийн үйлчилгээ сайжирна гэжээ.

Хамгийн өндөр үзүүлэлттэй эрсдлүүд:

-
- Авилга, нутгархаг үзэл гаргах, буруу менежмент хэрэгжүүлэх зэрэг шинэ асуудал үүснэ;
- Орон нутгийн иргэдийн оролцоо хязгаарлагдах, нийгмийн тодорхой бүлгийн хүмүүс тусгаарлагдах;
- Өөр ой бүхий газар нутаг болон экосистемд сөрөг нөлөө учрах буюу шилжих;
- Ойн бүтээгдэхүүн болон түлшний модыг хууль бус, тогтвортой бус аргаар бэлтгэх явдал гарна;
- Ойн бүтээгдэхүүнийг ихээр бэлтгэх нь биологийн төрөл зүйл, экосистемийн үйлчилгээнд сөргөөр нөлөөлнө.

Хэд хэдэн БАХ-ний хүрээнд тодорхойлсон зарим нийтлэг эрсдлүүд нь үйл ажиллагааны эрсдэл мөн үр дүнг эсрэгээр өөрчлөх эрсдэлд тооцогдоно. Тухайлбал, оролцогч талууд төрийн бодлого өөрчлөгдөх, төрийн албан хаагчид ойр ойрхон солигдох, төсвийг зарцуулах талаар санал нэгдэхгүй байх, нэгдсэн чиглэлгүй байх зэрэг нь тухайн БАХ-ний тогтвортой үр дүнд сөргөөр нөлөөлнө гэсэн байна.

Дээрх үнэлгээний явцад дутуу орхисон, дахиж сайжруулах, судалгаа хийх зайлшгүй шаардлагатай хэсгүүдийг мөн тодорхойлсон. Үүнд:

- Нийгмийн бүлгүүдийн оролцоог хангахтай холбоотой, тухайлбал жендер, угсаатны цөөнхийг оролцоо, тухайн үр ашиг, эрсдэл аль бүлгийнхэнд хамгийн их нөлөөлж болохоор байна гэдгийг илүү нарийн тодорхойлох шаардлагатай;
- Нилээн олон тооны БАХ ойн нөөц болон бусад дагалт бүтээгдэхүүний ашиглалтыг нэмэгдүүлэхтэй холбоотой тул, ойн нүүрстөрөгчийн нөөцийг нэмэгдүүлэх зорилтод нөлөөлөх нөлөөллийн талаар нэмэлт мэдээлэл хэрэгтэй (мод бэлтгэл нэмэгдэх, нүүрстөрөгчийн хуримтлал, шингээлтийн хоорондын зөрүү ямар байх г.м);
- Үүнтэй нэгэн адил ийм БАХ-нүүд биологийн төрөл зүйл болон экосистемийн үйлчилгээнд хэрхэн нөлөөлж болох талаар нэмэлт мэдээлэл цуглуулах шаардлагатай. Энэ тухайд оролцогч талууд тогтвортой ашиглалтын үр ашиг (нөхөн сэргээлтийг дэмжих), эрсдлийг (унанги модыг цэвэрлэх нь биологийн төрөл зүйлд нөлөөлнө г.м) олж харсан байна;
- Энэ үнэлгээнээс гарсан эцсийн үр дүнг Уур амьсгалын ногоон сангийн сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх бодлого, REDD+-тэй холбоотой төслийн саналд тавьдаг шаардлагуудтай тулгаж нягтлах шаардлагатай.

4. ДАРААГИЙН АЛХМУУД

Үр ашиг, эрсдлийн үнэлгээний тайлангийн төслийг СНСЗ, СНСМС-ийн ТАХ болон бусад талуудад өгч хянуулсаны дараа доорх алхмуудыг хэрэгжүүлж, эцэслэн боловсруулна. Үүнд:

- Монгол орны UN-REDD хөтөлбөрөөс орон нутгийн түвшинд зохион байгуулсан зөвлөгөөн болон бусад хэлэлцүүлгээс (сонгосон БАХ-нүүдийн талаар экспертүүдтэй хамтран зохион байгуулсан г.м) гарсан нэмэлт, засч өөрчилсөн үр ашиг, эрсдлийг үр ашиг, эрсдлийн үнэлгээнд нэгтгэн тусгах,
- Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх мэдээллийн системийн Техникийн ажлын хэсэг нь үндэсний хэмжээний болон бодлогын түвшинд хэрэгжих БАХ-нүүдийн болзошгүй үр ашиг, эрсдлийг үнэлнэ.
- Сөрөг нөлөөллөөс сэргийлэх зарчмыг боловсруулахад туслах Үндэсний зөвлөх болон НҮБ-ын Байгаль орчны Дэлхийн ажиглалт, хяналтын төв /UNEP-WCMC/ хамтран БАХ-нд өөрчлөлт оруулах санал хэлбэрээр зөвлөмж боловсруулж, үүнийг ТАХ-т танилцуулж саналыг нь авна.

ХАВСРАЛТ 1: ЭРСДЭЛ, ҮР АШГИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ СЕМИНАРТ ОРОЛЦОГЧДЫН НЭРС

Дугаар	Нэр	Байгууллагын нэр, албан тушаал	Хүйс
Төрийн байгууллага			
1	Д.Жагдаг	Ойн бодлого, зохицуулалтын газрын мэргэжилтэн	Эрэгтэй
Research institutions			
2	Түмэнжаргал	Ойн судалгаа, хөгжлийн төвийн судлаач	Эмэгтэй
3	Батхишиг	Ус, цаг уур, орчны мэдээлэл, судалгааны хүрээлэн	Эмэгтэй
4	М.Ундрал	Ерөнхий болон сорилын биологийн хүрээлэн	Эмэгтэй
5	Хауленбек	Газарзүй, геоэкологийн хүрээлэн	Эрэгтэй
Олон улсын төсөл			
6	Ханс Хоуфман	АХБ-ны төслийн багийн удирдагч	Эрэгтэй
7	Цэндсүрэн	АХБ-ны ТА 8874 төслийн Үндэсний зөвлөх	Эмэгтэй
8	Даваахүү	GIZ төслийн мэргэжилтэн	Эрэгтэй
9	Түмэнбаяр	GIZ төслийн мэргэжилтэн	Эмэгтэй
Зөвлөх			
10	Д.Энхжаргал	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн Үндэсний зөвлөх	Эмэгтэй
Төрийн бус байгууллага			
11	Д.Мөнхзориг	"Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл" ТББ	Эрэгтэй
12	Л.Доржцэдэн	"Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл" ТББ	Эрэгтэй
UN-REDD хөтөлбөр			
13	Х.Хишигжаргал	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн менежер	Эрэгтэй
14	Крис Дикенсон	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн техникийн ахлах зөвлөх	Эрэгтэй
15	О.Билгүүн	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн зохицуулагч	Эрэгтэй
16	Б.Батчулуун	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн Олон нийттэй харилцах асуудал хариуцсан ажилтан	Эрэгтэй
17	Б.Наранцацрал	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн санхүүгийн ажилтан	Эмэгтэй
18	Б.Номинчулуун	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн орчуулагч, нарийн бичгийн дарга	Эмэгтэй
19	Шарлот Хикс	НҮБ-ын Байгаль орчны хөтөлбөр, Дэлхийн байгаль хамгаалал, ажиглалтын төв	Эмэгтэй
20	Ц.Хонгор	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн эксперт	Эрэгтэй
21	Ч.Бат-Өлзий	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн зайнаас тандан судлах асуудал хариуцсан мэргэжилтэн	Эрэгтэй
22	Есүл	Монгол дахь UN-REDD Хөтөлбөрийн олон улсын зөвлөх	Эмэгтэй
Ойн салбарын тогтвортой хөгжлийн зөвлөл			
23	Д.Тэмүүл	Хөвсгөл аймгийн "Хөх ус" ТББ	Эрэгтэй
24	Б.Аюуш	Орхон аймгийн "Төр ба иргэний түншлэл" ТББ	Эмэгтэй
25	Л.Дугармаа	"Байгаль орчин, эрүүл мэнд" ТББ	Эмэгтэй
26	А.Ариунаа	"Тува эх" ТББ	Эмэгтэй
27	Г.Лувсанцэрэн	Монголын Ойн аж ахуй эрхлэгчдийн холбоо	Эрэгтэй
28	Н.Бадамханд	Монголын байгаль орчныг хамгаалах холбоо	Эмэгтэй
СНСЗ, СНСМС-ийн Техникийн ажлын хэсэг			
29	Г.Уянга	Ерөнхий бүртгэл, статистикийн газар	Эмэгтэй
30	З.Нарангэрэл	Ус, цаг уур, орчны мэдээлэл, судалгааны хүрээлэнгийн мэргэжилтэн	Эмэгтэй
31	Б.Хосбаяр	Ойн судалгаа, хөгжлийн төвийн мэргэжилтэн	Эрэгтэй
32	Ж.Амармаа	Ой судлаач	Эмэгтэй
33	А.Оюунчимэг	Монголын Байгаль орчны иргэний зөвлөлийн гишүүн	Эмэгтэй
34	Дөл	Газар зохион байгуулалт, геодези, зураг зүйн газар	Эрэгтэй

Орон нутагс			
35	Энхбаяр	Төв аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын мэргэжилтэн	Эрэгтэй
36	Д.Мөнгөнцэцэг	Хэнтий аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын мэргэжилтэн	Эмэгтэй
37	М.Болормаа	Хөвсгөл аймгийн Байгаль орчин, аялал жуулчлалын газрын мэргэжилтэн	Эмэгтэй
Их, дээд сургууль, судалгааны хүрээлэн			
38	Баярцэцэг	Монгол Улсын Шинжлэх ухаан, технологийн их сургууль	Эмэгтэй
39	Болдбаатар	Монгол Улсын Шинжлэх ухаан, технологийн их сургууль	Эрэгтэй
Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл			
40	Хишигсүрэн	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эмэгтэй
41	Энхбаяр	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эрэгтэй
42	Чинзориг	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эрэгтэй
43	Төмөрмөнх	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эрэгтэй
44	Сарантуяа	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эмэгтэй
45	Ариунтуяа	Ой-Тогтвортой хөгжлийн зөвлөл	Эмэгтэй

ХАВСРАЛТ 2: ЭРСДЛИЙГ ТОДОРХОЙЛОХ СЕМИНАРЫН ҮЕЭР СОНГОЖ АВЧ АНАЛИЗ ХИЙСЭН 10 БАХ (2017 ОНЫ БАЙДЛААР)

БАХ - 1:	Ойн доройтол буурч, ойн түймрийг даван туулах чадвар дээшилнэ	<i>Чиглүүлэгч: О.Билгүүн</i>
Зорилго:	Ойн түймрээс үүдэлтэй хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах, ойн даван туулах чадварыг нэмэгдүүлэх ба эмзэг өртөмтгий аймаг, сумдын түлшний хомсдлыг шийдвэрлэх, түймрээс хамгаалах зурвас байгуулах, зам тавих, арчилгааны огтлол, ойн цэвэрлэгээ хийх, унанги модыг цэвэрлэх стратеги хэрэгжүүлэх замаар гал түймрийн аюулыг бууруулахад чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 1.1: Унанги мод цэвэрлэх, тогтвортой аргаар мод бэлтгэх, унанги модыг цэвэрлэх сийрэгжүүлэлт хийж түймрийн эрсдэлийг бууруулах, экосистемийн эрүүл мэндийг сэргээх, үйлдвэрлэлийг материалаар хангах үндэсний хэмжээний хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 1.2: Орон нутгийн хүн амын зан үйлийг өөрчлөх, мэдлэг мэдэгдэхүүн олгох замаар хүний үйл ажиллагаанаас шалтгаалсан ойн түймрийг бууруулах	
	Үйл ажиллагаа 1.3: Ойн түймрийн өндөр эрсдэлтэй нутгуудад эргүүл хамгаалалт, хяналтыг нэмэгдүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 1.4: Түймрийн эрсдэл/нөлөөг бууруулахад чиглэсэн хяналттай түймэр тавих, түймрийн урьдчилан сэргийлэх зурвас байгуулах, түймрийг унтраахад ашиглагдах замуудыг байгуулах гэх мэт жишиг арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлэх	
БАХ - 2:	Ойн доройтол буурч, шавж, өвчин үүсгэгчдийг даван туулах чадвар дээшилнэ.	<i>Чиглүүлэгч: О.Билгүүн</i>

Зорилго:	Ойн хөнөөлт шавжаас үүдэлтэй хүлэмжийн хийн ялгарлыг бууруулах, хортон шавжийн судалгааг нэмэгдүүлэх, ойн менежментийн чадавхыг сайжруулах, ойн хотон шавжийн нөлөөнд тэсвэртэй байх чадавхыг нэмэгдүүлэхэд чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	<p>Үйл ажиллагаа 2.1: Ойг сийрэгжүүлэх, хатсан модыг цэвэрлэх, ойн аж ахуйн менежментийг хэрэгжүүлэх замаар ойн хортон шавжийн тархалтад тэсвэртэй болох чадавхыг нэмэгдүүлэх</p> <p>Үйл ажиллагаа 2.2: Цуглуулах аргыг (занга, физик, фермон, гэрэл) ашиглан хортон шавжийн хяналтын үйл ажиллагаа явуулах, хортон шавжтай тэмцэх ажлыг (бодис ашиглан) зохион байгуулах</p>	
БАХ - 3:	Аж ахуйн нэгж, ойн нөхөрлөлүүдэд ойн тогтвортой менежментийг нэвтрүүлснээр уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадвар дээшилж, экосистемийн эрүүл мэнд сайжирна	<i>Чиглүүлэгч: Мөнхзориг</i>
Зорилго:	Ойн уур амьсгалын өөрчлөлтийг даван туулах чадавхыг нэмэгдүүлэх, нүүрстөрөгчийн шингээлтийг нэмэгдүүлэхэд хувь нэмэр оруулах замаар ойн чанар, эрүүл мэндийг дээшлүүлэх, аж ахуйн нэгж, ойн нөхөрлөлүүдээр дамжуулан ойн менежментийг сайжруулахад чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	<p>Үйл ажиллагаа 3.1: Ойн ашиглалтын үндсэн огтлолт, тогтвортой ашиглалт, унанги моддыг цэвэрлэх чиглэлээр урт хугацааны төлөвлөгөө боловсруулж, хэрэгжүүлэх</p> <p>Үйл ажиллагаа 3.2: Ойн нөхөрлөлүүд арчилгааны огтлолт болон ойн менежментийн хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх</p> <p>Үйл ажиллагаа 3.3: Ойг тогтвортой ашиглах, сийрэгжүүлэх, унангийг цэвэрлэх зорилгоор замын стратеги байршлыг тодорхойлж, шинээр зам байгуулах ингэснээр ой хамгаалал менежментийн үйл ажиллагааг сайжруулах</p>	

	Үйл ажиллагаа 3.4: Мод бэлтгэл, зам барих, тогтвортой ашиглалтаас үүдэх нөлөөллийг бууруулах г.м чиглэлээр ойн тогтвортой менежментийн (гэрчилгээжүүлэх) удирдамж боловсруулж, хэрэгжүүлэх	
БАХ - 4:	Мод тарих, нөхөн ургуулах горимын үр нөлөөг дээшлүүлж, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох чадварыг сайжруулах	<i>Чиглүүлэгч: Д.Энхжаргал</i>
Зорилго:	Ойн нүүрстөрөгчийн нөөцийг нэмэгдүүлэх, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицож нөхөн ургуулах чадварыг сайжруулах, ойн нөхөн сэргээлт, ойн аж ахуйг дэмжих замаар уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицох арга хэмжэнэд хувь нэмэр оруулах; модны генетикийн олон янз байдал, суулгацны чанарыг сайжруулах	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 4.1: Ялгаатай Эко-бүс/цаг уурын бүсэд генетикийн хувьд олон янз, баталгаажсан үрийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх замаар уур амьсгалын өөрчлөлтөд тэсвэртэй үрийн нөөцийг нэмэгдүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 4.2: Хүний үйл ажиллагаа ихээр явагддаг бүсэд мод тарихтай холбоотой орон нутгийн төлөвлөлт, нутгийн иргэдэд түшиглэсэн гэрээний механизмыг боловсронгуй болгох	
	Үйл ажиллагаа 4.3: Иргэн, аж ахуйн нэгж байгууллага, ойн нөхөрлөл болон удирдлагын нэгжид мод тарих үйл ажиллагаанд нэмүү зардлын нормыг тодорхойлж, гүйцэтгэлийн үр дүнгээс хамаарсан урамшуулал олгох, мөн хариуцлага ногдуулах системийг бий болгох	
	Үйл ажиллагаа 4.4: Доройтсон болон хомсдсон ойн талбайд, ялангуяа экосистемийн үйлчилгээ өндөртэй бүсэд олон төрөл зүйлийн мод тарих, байгалийн нөхөн сэргээлтийг дэмжих	
	Үйл ажиллагаа 4.5: Экосистемийг хамгаалах, орлого нэмэгдүүлэх зорилгоор ойн аж ахуйн	

	загварыг хөгжүүлэн хэрэгжүүлэх	
БАХ - 5:	Ой, байгаль хамгааллын стратегийг сайжруулах замаар экосистемийн үйлчилгээг (биологийн олон янз байдал, цэвдэг, усны нөөц, хөрс) хамгаалах, сайжруулах	Чиглүүлэгч: Б.Хишигжаргал
Зорилго:	Ойн хомсдлыг бууруулах, ойн нүүрстөрөгчийн нөөцийг хамгаалах, ойн экосистемийн үйлчилгээг хадгалахад чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 5.1: Тусгай корридор нутаг, зурвас нэн түрүүнд хамгаалах шаардлагатай сав газар, орон нутгийн тусгай хамгаалалтанд авах шаардлагатай газрыг тодорхойлж, шинээр байгуулах замаар тусгай хамгаалалттай газар нутгийн сүлжээг (сум, аймаг, үндэсний хэмжээнд) өргөжүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 5.2: Тусгай хамгаалалттай газрын орчны бүсэд ойн нөхөрлөлийн менежментийг сайжруулах, хамтын менежмент бүхий хамгаалалттай талбайн хэмжээг нэмэгдүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 5.3: Алтай, Хангай, Хэнтийн нурууны усны сав газрыг/хагалбарыг хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулж, хэрэгжүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 5.4: Тусгай хамгаалалттай газар нутгийн чадавхыг бэхжүүлэх, хамгаалалтын хяналтыг сайжруулах, дасан зохицох чадварыг дээшлүүлэх, усны нөөцийн менежментийг сайжруулах, нутгийн иргэдийн амьжиргааг сайжруулах боломжийг бүрдүүлэх замаар тусгай хамгаалалттай газар нутгийг дэмжих	
БАХ- 6:	Хууль бус мод бэлтгэлтэй тэмцэх эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгож, чадавхыг бэхжүүлнэ.	Чиглүүлэгч: Ж.Амармаа
Зорилго:	Хууль бус мод бэлтгэлээс үүдэлтэй ойн хомсдол, доройтлыг бууруулах	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 6.1: Хууль бус мод бэлтгэлийн үйл ажиллагааг хянах, мэдээлэх болон эргүүлийн үйл ажиллагаад орон нутгийн олон нийтийн оролцоог хөхиүлэн дэмжих	

	<p>зорилгоор санхүүгийн урамшууллыг сайжруулах</p> <p>Үйл ажиллагаа 6.2: Өрхийн хэрэгцээнд тогтвортой түлшний мод бэлтгэлийг боломжтой болгох өөрчлөлтийг хууль эрх зүйн орчин, гүйцэтгэлийн менежментийн стратеги, системд оруулах</p> <p>Үйл ажиллагаа 6.3: Тогтвортой ойн менежмент бүхий газарт хууль ёсны мод бэлтгэл, нийлүүлэлтийг нэмэгдүүлэх, Монголын зах зээлийн эрэлтийг хангах зорилгоор унанги мод бэлтгэлийг нэмэгдүүлэх</p> <p>Үйл ажиллагаа 6.4: Хууль бус мод бэлтгэлийг таслан зогсоох үүднээс хилийн цэрэг, хуулийн байгууллага, цагдаа, хөрш орнуудтай хамтран ажиллах механизмыг бий болгон хэрэгжүүлэх</p>	
БАХ - 7:	Тогтвортой санхүүгийн механзмийг бий болгож, байгаль орчны салбарыг хөгжүүлэх	<p>Чиглүүлэгч:</p> <p>Б.Хишигжаргал</p>
Зорилго:	Байгаль орчны салбарын санхүүжилтийг нэмэгдүүлэх; санхүүг ил тод болгож, байгалийн нөөцийн татварын хуулийн хэрэгжилтийг нэмэгдүүлэх замаар байгаль орчны салбарын үр ашиггүй санхүүгийн хуваарилалтыг бууруулах	
Гол үйл ажиллагаа:	<p>Үйл ажиллагаа 7.1: Ус хэрэглэгчдээс усны үйлчилгээ/ашиглалтын хураамж авах "экосистемийн үйлчилгээний төлбөр"-ийн механизмыг бий болгож, хэрэгжүүлэх</p> <p>Үйл ажиллагаа 7.2: Байгалийн нөөц ашигласаны төлбөрийн орлогоос аймаг, сумдад хуваарилсан төсвийн зохих хувийг байгаль орчны үйл ажиллагаанд зарцуулж байгаа эсэхийг тайлагнах, хянах, зориулалтын дагуу зарцуулах талаар шаардлага тавих механизмыг бий болгох (Монгол улсын хуульд заасны дагуу)</p>	
БАХ 8:	Эдийн засгийн хөшүүрэг болон амжиргааг дээшлүүлэх боломжийг бий болгох замаар ой	Чиглүүлэгч: А.Оюунчимэг

	хамгаалал, менежментийг боловсронгуй болгох урамшуулалыг нэмэгдүүлнэ.	
Зорилго:	Ойн тогтворгүй ашиглалтын эсрэг эдийн засгийн хөшүүргийг ашиглан, ойн доройтлыг бууруулах, ойг хамгаалах явдлыг дэмжих	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 8.1: Модны биомассаас гаргах эрчим хүч, модны нүүрс, модны шахмал, бусад эрчим хүчний шийдлүүдийн чиглэлээр орон нутгийн иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд техник туслалцаа үзүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 8.2: Орон нутгийн олон нийт дээр түшиглэсэн амьжиргаа дээшлүүлэх арга хэмжээг орон нутгийн иргэд, аж ахуйн нэгж байгууллага бүлгүүдэд зориулсан орон нутгийн нийгмийн бүлгүүдийн бичил санхүүгийн тогтолцоог хөгжүүлэх (жишээ нь: ойн нөхөрлөлүүд)	
	Үйл ажиллагаа 8.3: Ой бүхий газар нутагт орон нутагт суурилсан тогтвортой, эко аялал жуулчлалын хөгжлийн стратеги төлөвлөгөө, төсөл боловсруулахад дэмжлэг үзүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 8.4: Орон нутгийн иргэдийн ойн дагалт бүтээгдэхүүн, түлш, бага оврын тавилга, гар урлал үйлдвэрлэх өртгийн сүлжээг хөгжүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 8.5: Бэлчээрийн менежментийг сайжруулах, малын хөлд өртсөн ойн бүсэд мал аж ахуйн өртгийн сүлжээг бий болгож хэрэгжүүлэх	
БАХ 9:	Хуурай бүсийн ойн экосистем бүхий газар нутагт цөлжилт буурч, байгаль орчны хамгаалал сайжирна.	<i>Чиглүүлэгч: З.Нарангэрэл</i>
Зорилго:	Хуурай газрын ойн доройтлыг бууруулах (заган ойн г.м), хуурай газрын ойн нөхөн сэргээлтийг нэмэгдүүлэх, хуурай газрын ой бүхий талбайн цөлжилтийг сааруулахад	

	чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 9.1: Хуурай газрын бүс нутагт байгалийн нөхөн сэргээлтийн менежментийг сайжруулах, нэмэгдүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 9.2: Загийн ойн менежментийг сайжруулснаар баян бүрд, усны ундаргуудыг хамгаалах	
	Үйл ажиллагаа 9.3: Эмзэг газар нутгуудад тогтвортой түлшний мод бэлтгэх арга теникийг таниулан нэвтрүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 9.4: Хуурай болон заган ой бүхий нутагт агро ойн аж ахуй ба ойн дагалт баялгийн бүтээгдэхүүний нэмүү өртгийн сүлжээг хөгжүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 9.5: Цөлжилтөд өртсөн газар нутагт заган ойг нөхөн сэргээх үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх	
БАХ 10:	Хувийн хэвшлийг дэмжих, модны үйлдвэрлэлийн шийдлүүдийг гаргах	Чиглүүлэгч: Б.Хосбаяр
Зорилго:	Модны аж үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх замаар ойн тогтвортой менежментийг дэмжихэд чиглэнэ.	
Гол үйл ажиллагаа:	Үйл ажиллагаа 10.1: Мод боловсруулах салбарыг тогтвортой мод бэлтгэлийн эх үүсвэртэй холбох замаар дэмжлэг үзүүлнэ	
	Үйл ажиллагаа 10.2: Модон тавилга хийх, модон эдлэл үйлдвэрлэх зэрэг мэргэжлийн нарийн ур чадварыг хөгжүүлэх сургалт зохион байгуулах замаар боловсон хүчний чадварыг дээшлүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 10.3: Модны үйлдвэрлэлийн төвүүд байгуулснаар зардлыг бууруулан хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлэх	
	Үйл ажиллагаа 10.4: Мод боловсруулах дэвшилтэт технологи нэвтрүүлэх замаар нэмүү өртөг шингэсэн модон бүтээгдэхүүнийг бий болгоход дэмжлэг үзүүлэх	

ХАВСРАЛТ 3. СЕМИНАРЫН ТАЛААРХ ОРОЛЦОГЧДЫН САНАЛ

Нийт 27 оролцогч семинарын дараа санал асуулгын хуудсыг бөглөсөн. Оролцогчдыг байгууллагаар нь ангилахад:

- Ойн чиглэлээр ажилладаг төрийн байгууллагаас 3 оролцогч,
- Ойн бус чиглэлийн төрийн байгууллагаас 2 оролцогч,
- Иргэний нийгмийн байгууллагаас 15 оролцогч,
- Орон нутгийн иргэн 1,
- Хувийн хэвшлийн төлөөлөгч 1 хүн,
- Эрдэм шинжилгээний байгууллагаас 1 хүн,
- Хэвлэл мэдээллийн байгууллагаас 3 хүн,
- Олон улсын байгууллагаас 2 хүн байв.

Эдгээр оролцогчдоос 21 хүн REDD+-ийн үйл ажиллагаанд цөөн удаа оролцож байсан ба 2 хүн REDD+-ийн талаар шийдвэр гаргах үйл явцад оролцсон, 2 хүн REDD+-ийн үйл ажиллагаанд тогтмол оролцдог бол 1 нь идэвхитэй оролцдоггүй хүн байв. Энэ арга хэмжээ REDD+-ийн талаарх мэдлэгийг нь дээшлүүлэхэд хэр үр дүнтэй байсан талаар 26 хүн ‘маш үр дүнтэй байсан’ гэж хариулсан бол 1 хүн ‘дунд зэрэг’ гэж хариулжээ. Санал асуулгад тэд өөрсдийн оролцооны талаар доорх байдлаар мэдээлэл өгсөн байна:

СЭДЭВ	САНАЛ НИЙЛЭХГҮЙ	ТӨВИЙГ САХИНА	САНАЛ НИЙЛНЭ
REDD+-ийн үр ашиг, эрсдэл, CHCЗ-ын талаарх мэдлэг маань нэмэгдсэн		2	25
Хэрэгтэй мэдлэг олж авсан тул үүнийгээ хамт олонтойгоо хуваалцана		2	22
Энэ арга хэмжээний үеэр санал бодлоо хуваалцах боломж надад олдсон		1	23

Ерөнхийдөө ихэнх оролцогчид (26) энэ уулзалтын тухайд сэтгэл хангалуун, 1 оролцогч дунд зэрэг байна гэсэн хариулт өгсөн. Цаашид ийм арга хэмжээг зохион байгуулахад анхаарвал зохих зүйлсийн талаар доорх саналуудыг өгөв. Үүнд:

- Ойн нөхөрлөлийн гишүүдэд сургалт явуулах,

- Олон нийтийн мэдлэгийг дээшлүүлж, орон нутгийн оролцоо, хамтын ажиллагааг дэмжин сурталчлах,
- Мэргэжлийн болон техникийн ажилтнуудын оролцоог нэмэгдүүлэх
- Орчуулгыг (нэр томъёоны орчуулга г.м) сайжруулах,
- Ойн салбарын хүмүүсийн нэмж оролцуулах хэрэгтэй гэжээ.

MINISTRY OF ENVIRONMENT
AND TOURISM

<http://www.reddplus.mn>

Монгол орны
REDD+ хөтөлбөр

Монгол орны
REDD+ хөтөлбөр

Монгол орны
REDD+ хөтөлбөр

UN-REDD
PROGRAMME

Food and Agriculture
Organization of the
United Nations

Cooperated with
Resident Nations

Монгол орны UN-REDD хөтөлбөр

*Хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар
15160, Чингэлтэй дүүрэг, НҮБ-ын гудам 5/2,
Засгийн газрын 2 дугаар байр*

Утас: +976-7711-7750 Email: info@unredd.mn